

Liduina special

MAGAZINE VAN DE ROOMS-KATHOLIEKE PAROCHIE DE GOEDE HERDER MAASLUIS VLAARDINGEN SCHIEDAM • VOORJAAR 2015

Nieuw boek gepresenteerd

Liduina, de musical

Verhaal van de stadshelige

Patrones van de schaatsers

Liduina 2015

Brug tussen Schiedamse kerken en de samenleving

Er is veel te doen dit Liduinajaar. U kunt zingen en wandelen, genieten van een tentoonstelling, veel leren tijdens lezingen. Houd uw agenda bij de hand, als u dit artikel leest!

door **Kees Koeleman**

Het is jaren geleden. Er lag een dikke laag ijs. Schaatsen ondergebonden, tocht gemaakt en toen ik bijna stilstond om van de inspanning uit te rusten, ging ik onderuit. Boosdoener: een vastgevroren takje. Gevolg: een gebroken jukbeen en oogkas. In het Sint Franciscusgasthuis vertelde ik mijn verhaal en terloops ook iets over mijn beroep. Als de dag van gisteren herinner ik me nog wat de arts zei: 'U gaat toch niet de heilige Liduina achterna, hè...'. 'Bent u katholiek?', vroeg ik. 'Nee', zei hij, 'maar ik woon in Schiedam en dan krijg je toch wel iets van deze heilige mee'.

2015 Liduinajaar

In 2015 zal haar naam vaak worden genoemd. Precies 125 jaar geleden werd haar heiligheid door paus Leo XIII bevestigd. Aanleiding voor de gemeente Schiedam om te kiezen voor het themajaar Liduina. Om deze reden is er ook een speciaal logo ontworpen, dat dit jaar overal te zien zal zijn. Ad van der Kouwe, de ontwerper, schrijft in deze special hoe dit tot stand kwam. Maar ook wie de website van de Schiedamse VVV bezoekt kan er niet om heen: Schiedam staat in 2015 in het teken van Liduina. En het aardige is dat je op deze site ook allerlei kerkelijke initiatieven tegenkomt.

Samenwerking

De initiatieven hebben we mede te danken aan het feit dat team en bestuur van parochie De Goede Herder in 2013 besloten om van het

Liduinajaar werk te gaan maken. Het is een onderdeel geworden van het project Kerkopbouw 2014-2015. We beogen er twee dingen mee. Allereerst hopen we met dit Liduinaproject een brug te slaan tussen de verschillende deelgemeenschappen van onze parochie, vooral in Schiedam. Niet voor niets zijn de vier Schiedamse deelgemeenschappen in de stuurgroep 'Liduinajaar 2015' vertegenwoordigd: Riek Wouters namens de Jacobus en Martinus, Margo Heinsbroek namens de H. Hart, Gerard van Ardenne namens de St. Jan de Doper – Visitatie en Thea Bakker en Cintha van den Toorn namens de St. Liduina en O.L. Vrouw Rozenkrans. Maar ook hopen we dat het Liduinaproject een brug slaat tussen kerk en samenleving.

De voortekenen zijn gunstig. In de afgelopen tijd is er veelvuldig overleg geweest met Carla Vermunt, coördinator van het Liduinajaar vanuit de gemeente en namen we deel aan voorbereidende bijeenkomsten. Ook was en is er contact met burgemeester Lamers, de chef van zijn kabinet, het stedelijk museum, het stadsarchief, De Kleine Ambassade, Stichting Intorno, enfin te veel om op te noemen. In deze Liduina-special kunt u lezen waartoe dit allemaal heeft geleid.

Programma... deels toegelicht in deze Liduina-special

- Vooruitlopend op het Liduinajaar presenteerde het Fonds Historische Publicaties Schiedam op 19 december 2014 het boek 'Een bovenaardse vrouw. Zes eeuwen verering

van *Liduina van Schiedam* ' in de Liduina Basiliek. De boeiende toespraken van burgemeester Lamers en nuntius Dupuy zijn in deze special opgenomen.

- Op **26 maart** zal het gemeentelijk Liduinajaar officieel worden *geopend*, met een programma in en buiten de Basiliek.
- Van **11 april tot 3 oktober** is er in de Basiliek een *Liduina-tentoonstelling*. Op welke dagen en wat er zoal te zien zal zijn? Hoe úw Liduinalia een plekje kunnen krijgen en u zich als suppoost kan aanmelden? U leest er alles over.
- De stuurgroep Liduinaweek 2015 gaat de *ouderengroepen* binnen de parochie gericht uitnodigen om de tentoonstelling te bezichtigen. Verder zullen alle zorgcentra en groeperingen als de KBO en de KVB op de tentoonstelling worden geattendeerd.
- In de vier Schiedamse deelgemeenschappen zal op **zondag 12 april** een gemeenschappelijke *ziekenzalving* worden gehouden.
- Op woensdagmiddag **15 april** is er van 14.00-16.00 uur in de kapel van *Franke-land* een *Liduinamiddag* voor ouderen. Het H. Hartkoor zal met de aanwezige oude en nieuwe Liduinaliederaren zingen.
- Op vrijdagmiddag **17 april** start *Leo de Jong* (geboren in Schiedam, Dominicaan, historicus, kenner van de mystiek) in de St. Jan de Doper-Visitatiekerk een lezingencyclus over Liduina. In deze special een interview met hem.
- Op zaterdagmiddag **18 april**, één dag voor de Stille Omgang organiseert Intorno (Marco Kalkman) *De Rozentocht*, een muzikale ode aan de Schiedamse stadsheilige

Liduina, met miniconcerten op vier locaties en een slotconcert in de Grote Kerk. Meer info op www.ontdekschiedam.nu

- Op zondag **19 april** wordt in de Basiliek het *Liduinafeest* gevierd.
- Stichting De Kleine Ambassade (voorheen Kik'r) ontwikkelde in samenwerking met de parochie een *SchavUIT doeboek over Liduina* voor alle basisscholen in Schiedam.

- Scholengemeenschap Spieringshoek maakt samen met leerlingen een Liduinakunstbeeld, voor op het schoolplein. School en parochie zijn hierover met elkaar in gesprek.
- Kees Posthumus en accordeonist Juul Beerda maken 'gelegenhedsmusicals' op maat en over welk onderwerp dan ook. Op zaterdag **30 mei** komen zij naar Schiedam (de Basiliek) voor een *Liduinamusical*, van 14.00-15.30 uur.
- Op de naamdag van Liduina (**14 juni**) komt een grote groep mensen met de naam Liduina of een afgeleide daarvan naar Schiedam. De parochie gaat hier een bijdrage aan leveren in de vorm van een gebedsdienst.
- Op zondag **21 juni** is de viering van 25 jaar Basiliek, met een vernieuwd middagprogramma.

Grote Kerk

Op 5 februari gaf Ruud Kats, de nieuwe voorzitter van de Raad van Kerken, na afloop van het Schiedamse pastoresconvent een rondleiding in de Grote Kerk. Hij leidde ons naar de plek waar Liduina begraven lag. Zou ze, dacht ik ter plekke, een beetje blij zijn met de aandacht die we haar in dit bijzondere jaar geven? Ik kreeg geen antwoord, verliet haar parochiekerk om naar de basiliek te gaan waar mijn scooter stond. Hier en daar was het nog behoorlijk glad door de gevallen sneeuw. Uitkijken geblazen dus. Eén keer een gebroken oogkas is voldoende.

Begin maart komt deze Liduina-special uit. Laten we er een mooi jaar van maken. Als gemeente, als parochie, als gemeente en parochie samen. 🍷

Een beeldmerk voor Liduina

Ad van der Kouwe ontwierp 'het roze hoofd' van Liduina.
Hoe ging hij te werk? Wat heeft hij willen vertellen?

In de loop van 2014 werd mij door de Gemeente Schiedam en de Stichting Promotie Schiedam gevraagd het logo te ontwerpen voor het themajaar 2015. Liduina, de Schiedamse stadsheilige staat dit jaar centraal.

De keuze voor de ontwerper is op mijn bureau Manifesta gevallen. Dit zal te maken hebben met het feit dat ik al vele jaren in Schiedam woon; als bureau hebben we heel wat voor deze stad mogen maken. Op diverse ter-

ik als vrijwilliger betrokken bij allerlei Schiedamse initiatieven, zoals de organisatie van culturele activiteiten in 't Huis te Poort op de Dam.

De opdrachtgevers hebben mij behoorlijk vrij gelaten in de aanpak, maar gezamenlijk hebben we een aantal randvoorwaarden opgesteld. Het beeld moet passend zijn voor een brede doelgroep, aansprekend voor gelovigen én ongelovige mensen, breed toepasbaar, eigentijds, herkenbaar en – in wat aangepaste vorm –

kuilen'. Het logo wordt in eerste instantie gemaakt voor één jaar; de 'gewenningsperiode' voor het publiek is kort; men moet het beeld dus snel gaan herkennen. Daarnaast moet er zorgvuldig worden omgegaan met religieuze gevoeligheden. Tot slot ligt het risico van oubolligheid op de loer: de themakeuze zal niet door iedereen als 'sexy' worden ervaren...

Een portret

Om het goed aan te kunnen pakken, heb ik mij uiteraard in Liduina verdiept. Natuurlijk is zij voor mij als Schiedammer een bekende, maar ik ben niet meer aan een kerk verbonden en oorspronkelijk van orthodox-protestantse afkomst. Persoonlijk ben ik niet direct betrokken bij dit Katholieke fenomeen.

Niettemin spreekt haar persoonlijkheid mij aan: een stoere, behulpzame en geduldige vrouw van het volk, die ondanks haar lijden de aandacht voor haar medemens niet uit het oog verloor.

Zo heb ik haar ook willen portretteren. Dat het een portret moest worden, stond voor mij al snel vast. Een portret laat zich makkelijk herkennen; schaatsen of rozen (attributen van Liduina) zijn dan toch minder geschikt, omdat dan voorkennis wordt verondersteld, die lang niet bij iedereen aanwezig is.

Als een boek

Maar hoe zag ze er uit? Er is aan de hand van resten ooit een reconstructie gemaakt van haar gezicht, maar hoe betrouwbaar is die?

reinen zijn we goed op de hoogte van de stedelijke situatie. Daarnaast ben

eventueel ook na 2015 bruikbaar. Natuurlijk waren er potentiële 'val-

Daarnaast zijn er in de loop van de eeuwen heel wat portretten gemaakt, die natuurlijk meer zeggen over de tijd waarin ze gemaakt zijn, dan over het mogelijke uiterlijk van Liduina. Ik heb gekozen voor een aanpak hoverende bij déze tijd. Eén van mijn studentes heeft model gestaan voor het profiel dat als uitgangspunt diende. Haar gezicht klopte met mijn beeld van Liduina. Het profiel heb ik 'ruimtelijk' gemaakt. Je kunt er in zien dat Liduina om zich heen bleef kijken, maar je mag het ook bekijken als een boek: dan denk ik aan Brugmans boek van het leven van Liduina, of de bijbel

of gewoon een boek als symbool van kennis en wijsheid.

Inmiddels is het logo gepresenteerd en enthousiast ontvangen. Zowel de opdrachtgevers als het publiek blijken het te waarderen en er in te zien wat ik erin heb willen leggen. Ik hoop het (of in dit geval eigenlijk 'haar', want je kunt dit logo moeilijk onzijdig noemen...!) dit jaar vaak te komen als bindend symbool voor de activiteiten rond het Liduinajaar, en natuurlijk hoop ik dat het portret ook na 2015 in gebruik blijft. 🍷

Ad van der Kouwe

Ad van der Kouwe (1961) is mede-oprichter van het ontwerp bureau Manifesta Rotterdam, daarnaast is hij part-time docent Grafisch Ontwerpen aan de kunstacademies van Breda en 's-Hertogenbosch en voorzitter van de Stichting 't Huis te Poort in Schiedam. Hij woont sinds 1997 in Schiedam.

Liduina in de spotlights

Vanaf 26 maart zal de Liduina-basiliek stralen als nooit tevoren! De basiliek, toegewijd aan de Schiedamse stadsheilige Sint-Liduina, wordt voorzien van een prachtig lichtplan dat alle bijzonderheden van het unieke kerkgebouw laat oplichten.

De kerk, die 25 jaar geleden de pause-lijke eretitel van basiliek ontving, komt daarmee blijvend in de spotlights te staan. Met het ontsteken van de lichten gaat tevens op sfeervolle wijze het themajaar Liduina 2015 officieel van start.

Het uitlichten van de basiliek is een lang gekoesterde wens van mgr. Paul Vismans. Het kerkbestuur gaf gehoor aan deze wens. Na het werven van de nodige fondsen hoefde men niet buiten de stadsgrenzen te zoeken naar een passende kandidaat voor de opdracht. Het Schiedamse bedrijf PvdM Techniek was in 2011 namelijk al verantwoordelijk voor de belichting van de Friezenkerk in Vaticaanstad en laat nu ook deze Schiedamse parel stralen.

Bekende burgeres

In 2015 is het 125 jaar geleden dat de heiligheid van Liduina is bevestigd. Liduina (1380-1433) is de bekendste burgeres van Schiedam ooit en de bekendste Nederlandse stadsheilige. Dit was aanleiding voor het stadsbestuur om dit jaar uit te roepen tot Liduinajaar. In dit jaar worden door organisaties in de stad tal van activiteiten georganiseerd, zoals stadswandelingen, lezingen, theatervoorstellingen, evenementen zoals de Liduina Naamdag (14 juni), het Korenfestival (19 september) en de Liduina-musical (6-8 november). Ook worden er producten ontwikkeld, gericht op de heilige, zoals het Liduina-doeboek, een Liduinakoekje en er zal ook een Liduinaroos worden gedoopt.

De start van dit bijzondere themajaar vindt plaats op donderdag 26 maart. Op deze dag krijgt u een bijzonder doorkijkje in het programma van dit jaar. Deze opening vindt plaats in de Liduinabasiliek. Het programma eindigt met het in het licht zetten van de kerk. U bent van harte welkom om bij

deze opening aanwezig te zijn. Deze start rond 17.30 uur. U kunt zich voor deze bijzondere activiteit aanmelden op cjm.vermunt@schiedam.nl. Volg het Liduinajaar ook op Facebook en blijf op de hoogte van alle activiteiten!

Carla Vermunt projectleider Liduinajaar

Nog meer Liduinajaar	
12-13 juni	Toneelvoorstelling Liduina door Schiedammers
12-14 juni	Jeneverfestival
14 juni	Liduina Naamdag
14 juni	Liduina wandeling in Kunstwerken
14 juni	Doop Liduinaroos
21 juni	25 jaar basiliek
3-5 juli	Maasboulevardfeest
12 - 13 september	Open Monumentendag
19 september	Korenfestival
25-27 september	Brandersfeesten
Medio oktober	Nacht van de geschiedenis
6-8 november	Liduina musical
6-12 november	week chronisch zieken symposium pijnbestrijding
19-22 november	Suikerzoetfilmfestival
7 november - 17 januari	Winterland/voorstelling op het ijs
10 december	Kaarsjesavond
11-13 december	Winterlicht
16 december	Kerstwandeltheater

Liduinajaar met tentoonstelling in de Basiliek

Open die kerk!!!

door Lidwien Meijer

Velen van u herinneren zich wellicht de actie *Open het dorp*. In 1962 was dat. Nu is het 2015 en graag houden we de actie: *Open die kerk!* Die kerk, dat is de Liduinabasiliek. Wat zou het mooi zijn als zij zoveel mogelijk open is, in dit Liduinajaar. Helpt u mee de poort te openen?

In 1926 werd er in Schiedam het Liduinacomité opgericht. Nu, zoveel jaar later is er de Liduinacommissie, een kleine groep mensen die probeert de aandacht voor Liduina en de verering van de stadsheilige levend te houden.

Zo'n Liduinajaar is natuurlijk een geschenk uit de hemel (?) voor onze commissie en voor de basiliek!

De eerste activiteit zit er al op, twee keer een lezing *Liduina voor dummies*. Dit trok aardig wat bezoekers, ook van de pers. Telegraaf, AD, het Stadsblad... journalisten schreven erover.

Nu bereiden we ons voor op de Liduinatentoonstelling.

Huiskamer

De laatste jaren was er in het thema-jaar een expositie in de Grote kerk, samengesteld door het Stedelijk museum. Dit jaar niet, dus nu komt er een eigen tentoonstelling in de basiliek. Een hele uitdaging voor de commissie.

De ruimte bij de H. Hartkapel is ervoor aangewezen (de open ruimte bij de sacristie). Daar komen vitrines te staan en wanden. Er is heel wat mate-

riaal beschikbaar. Wat willen we laten zien? Hierbij een tipje van de sluier. Het leven van Liduina hoeven we niet zelf tentoon te stellen. De acht schilderijen van Jan Dunselman kunnen met toelichtende teksten in vogelvlucht haar leven aanschouwelijk maken.

De geschiedenis van de Liduinaverering maken we zichtbaar op een grote wand, die ons met sprongen leidt van de 15e naar de 21e eeuw. Korte informatie, pakkende beelden... het wordt een uitdaging om dat op een boeiende, heldere manier te laten zien.

Hoe was/is Liduina aanwezig in Schiedamse huiskamers? In vitrines komen de beeldjes, de schilderijen, de devotieplaatjes.

Een andere vitrine zal gevuld worden met heel oude prentjes, kerkboekjes en afbeeldingen.

Op één of meer beeldschermen wordt nog meer vertoond.

Liduinazuil

Op de expositieplek staat een pilaar. Die staat niet in de weg, we maken er een Liduinazuil van; wanden eromheen en zoveel mogelijk verschillende afbeeldingen erop (allemaal kopieën) van Liduina, gerangschikt op thema: op de schaats, op bed, met de rozentak... uit allerlei tijden, van allerlei plaatsen over de hele wereld; van glas-in-lood tot houtskool. De kopieerwinkel zal een goede klant krijgen.

Bent u nieuwsgierig geworden? Graag ontvangen we u, van 11 april tot half oktober, in de basiliek. Maar daarvoor zijn voldoende gastvrije suppoosten nodig. Open die kerk! Helpt u ons? 📌

Wie helpt de kerk dikwijls te openen?

De tentoonstelling willen we graag openstellen van 11 april t/m oktober, op donderdag, vrijdag en zaterdag, telkens van 12.00 - 16.00 uur. De basiliek heeft een groepje rondleiders/suppoosten, maar dat zijn er niet genoeg.

Wie wil suppoost zijn? Bijvoorbeeld: een middag in de maand, een middag in de week of eens in de twee weken. Meldt u ons welke middag en hoe vaak u beschikbaar wilt zijn? U bent tijdens de openstelling altijd met drie personen.

Wie helpt de ruimte te vullen?

Heeft u materiaal, meldt het ons, met liefst een foto van uw boekje, plaatje, uw beeldje, schilderij, of welke ander interessant voorwerp ook. Graag komt iemand van ons op bezoek om het te zien. Bij de tentoonstelling wordt gebruik gemaakt van professionele afsluitbare vitrines.

Wie helpt met de opbouw?

Graag een paar handige en/of creatieve personen die in de week na Pasen, 7 t/m 10 april kunnen helpen met de inrichting van de tentoonstelling. Er zal bijvoorbeeld gesjouwd moeten worden en heel secuur, netjes recht, bevestigd. Informatie en aanmelding: liduinajaar@goedeherderparochie.nl

Ruud Poels, tel. 010-4700191
Lidwien Meijer, tel. 010-4266032

Haar verhaal is **wonderbaarlijk!**

fotografie Roger Pluijm

Een boek om voor het voetlicht te brengen wat Liduina kan betekenen voor mensen van toen en nu. Dat is volgens Charles Caspers de bedoeling van het boek dat hij samen met Rijcklof Hofman schreef.

‘Een bovenaardse vrouw. Zes eeuwen verering van Liduina van Schiedam’ werd op vrijdag 19 december gepresenteerd in de Liduinabasiliek in de stad van de heilige, Schiedam. Burgemeester Lamers en nuntius mgr. André Dupuy namen het boek in ontvangst uit handen van Herman Noordegraaf, voorzitter van het Fonds Historische Publicaties Schiedam.

De burgemeester zei “bijzonder verheugd te zijn” met het nieuwe boek. ‘Dit jaar is Schiedam Liduina-stad. En dat is onze stad eigenlijk altijd wel.’ De relatie tussen Liduina en het stadsbestuur van Schiedam dateert al van tijdens haar leven, aldus Lamers. ‘Haar naam was toen wijd en zijd bekend, ook buiten de stad.’ In 1421 al liet het Schiedamse bestuur een verklaring opstellen over Liduina, met name over de wonderlijke zaken die er rondom haar gebeurden. ‘Dat is een werkelijk uniek document, waaruit blijkt dat Liduina al tijdens haar leven een grote verering genoot’, aldus Lamers. ‘Werden van andere heiligen pas verklaringen na hun dood opgemaakt, bij Liduina gebeurde dat al tijdens haar leven en wel door het bestuur van haar eigen stad.’

Wat het des te bijzonderder maakt, aldus de burgemeester, is dat terwijl het stadsbestuur volledig van Liduina overtuigd was, de pastoor Andries van de Grote Kerk, haar wantrouwde. Ook toenmalig graaf van Holland, Jan van Beieren, was op de hoogte en bekrachtigde de akte. ‘De wereldlijke overheid was dus volledig van Liduina overtuigd’, aldus de hedendaagse Schiedamse burgemeester. ‘Met de aanwezigheid van de nuntius hier is zowel de kerkelijke overheid vertegenwoordigd, als de wereldlijke overheid, vertegenwoordigd in mijn persoon. Leuk dat dat kan.’

Apostolaat

Apostolisch nuntius André Dupuy haalde paus Franciscus aan, toen hij in zijn reactie sprak over het voorbeeld dat Liduina heeft nagelaten. ‘Heden ten dage is één van de meest verspreide ziekten op ons continent de eenzaamheid’, zei Franciscus in het Europees Parlement.’

‘Liduina heeft de eenzaamheid niet gekozen. Deze werd haar opgelegd door de ziekte, als gevolg van een ongeval. Zij had alle redenen om zich te laten ontmoedigen. Zij heeft daarentegen die eenzaamheid weten te transformeren en van gedaante doen verwisselen: van eenzaamheid naar apostolaat.’

De nuntius sprak uit dat het voorbeeld van Liduina ieder van ons mag stimuleren “om ons in dienst van de anderen te stellen”. ‘Moge zij ons helpen om redenen te vinden om te leven en te hopen en deze aan te bieden aan de mensen die dit niet meer kunnen.’ Dupuy zei dat het voorbeeld dat Liduina heeft nagelaten, “zeer goed in herinnering gebracht wordt” door de nieuwe uitgave die hij ontvangst nam. 🍷

Wie interesse heeft in het boek: het ISBN-nummer is 978-90-8704-487-9 en ‘Een bovenaardse vrouw’ is in ieder geval te koop in de Schiedamse boekwinkels.

Liduina-novene... was het wel echt?

door Lidwien Meijer

Ik zal het wel gedroomd hebben, dat ik bruidje was, dat de kerk avond aan avond te klein was voor al die mensen

Dit jaar is natuurlijk het 'jaar van mijn leven'. Schiedam staat in het teken van de stadsheilige Liduina. Er is een heus logo gepresenteerd (een roze hoofd). Er komt een uitgebreid programma. Toen ik kind was, was april een topmaand voor mij. Het was dan Pasen en ik was jarig in april, maar het mooiste was de Liduina-novene. Negen avonden achtereenvolgens toog ik met broer en tante naar de Liduinakerk aan de Nieuwe Haven, een kwartier lopen van huis. Negen avonden zat de kerk dan stampvol. Elke avond stond een thema uit haar leven centraal, een van de kapelaans las een beschouwing daarover voor. Haar geduld, haar verering voor de heilige Maria, haar vrijgevigheid... het kwam allemaal voorbij.

Elke avond ging er ook een processie door de kerk, waarin het zware, zilveren beeld werd rondgedragen. Bij de opening en de sluiting van de novene was de processie zeer uitgebreid, met de verkennerij erbij, bruidjes (ik was natuurlijk bruidje, zolang de communiejurk nog paste), leden van het kerkbestuur, vele vaandels, toeters en bellen. Helemaal achteraan liep burgemeester Peek, brandende kaars in de hand.

Het mooiste was het zingen. Er werd uit volle borst gezongen, al die Liduinaliederen, over haar lijden, haar wijsheid, haar betekenis voor onze stad ('de trots van het Rooms Schiedam'). Als bruidje liep ik dan eerbiedig tussen de zingende mensen door.

Toen ik in de zesde klas zat (1962-1963) woei er al een andere wind, van het Tweede Vaticaans concilie. Er werd liturgisch meer geëxperimenteerd, ook in de novene. Negen

Schiedamse R.K. lagere scholen was gevraagd om met zesde klassers de thema's te komen uitbeelden. Geen overweging meer op de preekstoel door de kapelaan, maar kleine toneelstukjes op het priesterkoor. Zelf stond ik daar de laatste avond, in een lang wit kleed, en mocht één zin zeggen over het thema: Liduina als raadgeefster.

Ik denk dat ik toch wel zes keer zo'n novene heb meegeemaakt. Daarna ging ik naar de middelbare school, de veranderingen in de kerk gingen door, en in 1969 werd de Liduinakerk gesloopt.

Het Liduinafeest werd op den duur nog maar op één dag gevierd in de basiliek, en dat is nog steeds zo (behalve dit jaar natuurlijk!).

Nu komt het.

In het nieuwe, overigens mooie, boek over Liduina: *Een bovenaardse vrouw* staat geschreven dat na de Tweede Wereldoorlog nog maar zeer weinig aandacht was voor Liduina. Ja, er was de jaarlijkse stille omgang, maar verder stelde het niet veel meer voor; dat staat er. En het is geschreven door een echte wetenschapper. Dus ik zal het wel gedroomd hebben, dat ik bruidje was, dat de kerk avond aan avond te klein was voor al die mensen. Dat toneelstuk in een wit kleed...

Het noveneboekje heb ik gelukkig nog, uit 1946, heel tastbaar, met al die gezangen en beschouwingen. En misschien zijn er onder u ook wel mensen met herinneringen aan de novene. Graag hoor ik van u. Het zou toch jammer zijn als dit element van de Liduina-adevotie in wierook op zou gaan.

Meldt u zich? Dan kunnen we samen recht doen aan de geschiedenis. lidwien.meijer@kpnmail.nl

Liduina, de musical

door Kees Koeleman

Op zaterdag 30 mei spelen verteller Kees Posthumus en accordeonist Juul Beerda hun voorstelling 'Liduina, de musical' in de Liduinabasiliek. Deze musical is speciaal geschreven voor het Liduinajaar 2015.

Liduina is de beschermheilige van Schiedam. Haar naam leeft voort in diverse Schiedamse instellingen en gebouwen. Vele Schiedammers kennen haar levensverhaal, dat getekend wordt door lijden en moed. Een fatale val op het ijs veroorzaakte koudvuur, waardoor zij de rest van haar leven verlamd was en aan bed gekluisterd bleef. Na aanvankelijke opstandigheid over haar ziekte, wist zij er in te berusten. Die houding maakt veel indruk op de mensen die haar bezochten. Ondanks haar moeilijke bestaan was zij een troost voor velen. Zo werd het voedsel dat bezoekers meebrachten vanuit Liduina's huis verdeeld onder de armen - een 'voedselbank *avant la lettre*'. Liduina's levensverhaal vormt het uit-

gangspunt voor een levendige en bijvragen vrolijke musical, die zoekt naar de actuele betekenis van Liduina's leven. Nieuwe teksten op bestaande musicalliedjes, uit bijvoorbeeld *The Sound of Music*, *West Side Story* en *Les Misérables*, vertellen het verhaal van de Schiedamse heilige.

Nooit saai

Kees Posthumus (op de foto links) en Juul Beerda maken vaker 'gelegenheidsmusicals'. Posthumus: 'Je kunt het zo gek niet bedenken of er is wel een musical over gemaakt: Nijntje, Rembrandt, de Hema. De vorm

spreekt blijkbaar aan, door afwisseling van tekst en muziek, van ernst en vrolijkheid. Musicals zijn nooit saai! Ik gebruik de vaste formule van een musical om mijn verhaal te vertellen, in dit geval het verhaal over Liduina. Tegelijk zijn mijn musicals ook een parodie op het verschijnsel musical: alsof iets pas leuk wordt wanneer je er een liedje en een dansje in stopt. Ik werk met veel plezier aan deze musical, een oud en aangrijpend verhaal in een nieuw, muzikaal jasje. En ik weet zeker dat de bezoekers tussen de liedjes door veel zullen opsteken over de beschermheilige van Schiedam.'

De voorstelling is op 30 mei en begint om 15.00 uur (het duurt een uur). Plaats: de Liduinabasiliek. € 5,-

Liduinafeest in de Basiliek. Zondag 19 april

De viering van het Liduina-feest in de Basiliek is dit jaar tevens de slotviering van de Liduina-week, die van 11 tot 19 april gaat plaatsvinden. De week zelf is een onderdeel van het project Kerkopbouw binnen onze parochie De Goede Herder, waarvoor pastoraal team en parochiebestuur het initiatief hebben genomen. Met deze viering komt er geen einde aan de activiteiten rondom Liduina, die het gehele jaar door in stad en kerk zullen worden gehouden.

Maar nu, op deze zondag, vieren wij en staan wij als Basiliek stil bij het bijzondere feit dat de H. Liduina onze beschermheilige is; en dat de Basiliek daarmee ook een bedevaartkerk is. De hoogmis

zal zijn om 9.30 uur. Hoofdcelebrant is Mgr. H. van der Hende, bisschop van Rotterdam. Co-celebrant is de rector van de Basiliek pastor H. Egging. De viering zal worden opgeluisterd door de koren van de Basiliek, te weten het Herenkoor "In Honorem Dei" en het Dameskoor "Jubilatio".

De stille omgang langs Liduinaplekken is om 14.00 uur, de vespers om 15.30 uur, waarna de uitstelling is om 16.00 uur, het rozenkransgebed om 16.30 uur en het sluitingslof met processie relieken om 17.00 uur.

U bent van harte uitgenodigd om deze Liduina-feestdag samen met ons te vieren!

De pastoraatsgroep van de Liduina-basiliek.

De heiligheid van Liduina

Bij leven werd Liduina al als een heilige vereerd en dat ging eeuwenlang door. In 1890 werd het officieel. Ruud Poels schetst in vogelvlucht de geschiedenis van haar verering.

Al tijdens haar leven werd Liduina door de bisschop van Utrecht aangeduid als een heilige vrouw. Velen bezochten haar en in 1434, een jaar na haar overlijden, werd er over haar graf een kapel gebouwd in verband met het grote aantal bedevaartgangers. Haar leven werd op schrift gesteld en eind van de 15e eeuw kwam er een levensbeschrijving met afbeeldingen in druk, met het kennelijke doel haar heiligverklaring in Rome te bewerkstelligen.

Relikwieën

Wereldse en kerkelijke troebelen verhinderden een goede voortgang. De hervormingstijd leek een definitieve streep onder het plan te zetten. Maar in de (nrk gebleven) Zuidelijke Nederlanden bleven de relikwieën van heiligen uit het noorden in de aandacht, en men trachtte deze veilig te stellen. Zo werd in 1615, uit het graf in de

Schiedamse Grote Kerk, heimelijk haar gebeente opgegraven en naar de Zuidelijke Nederlanden vervoerd. Daar werden deze direct onderwerp van verering, met bisschoppelijke toestemming.

Liduina en vele anderen uit de middeleeuwen werden zo alom beschouwd als heiligen. En dat was zelfs mogelijk zonder pauselijke uitspraak. Er waren geen eenduidige procedures en gedurende bepaalde perioden konden bijvoorbeeld ook bisschoppen iemand heilig verklaren.

Uitzondering

Dit kon blijven doorgaan tot het centrale kerkgezag in Rome aan de gegroeide lokale praktijk een einde wilde maken. In een decreet van 1625 legde paus Urbanus VIII de procedure vast om iemand heilig te verklaren. Met de toevoeging dat al diegenen die geen heiligverklaring vanuit Rome hadden, niet (meer) als heiligen mochten worden aangemerkt en vereerd.

Alom kwam er reactie. Velen namen het op voor al die personen die al eeuwen werden vereerd als heilige. Immers, het merendeel der middeleeuwen

Liduina-doeboek

SPECIALAAL VOOR KINDEREN

Geheel in lijn van het Schiedams themajaar ontwikkelde de Kleine Ambassade in samenwerking met verschillende Schiedams (culturele) instellingen het SchavUIT-doeboek, met als thema Liduina. Een speciaal doeboek vol tips, opdrachten en puzzels waarmee kinderen Schiedam kunnen ontdekken en meer leren over Schiedams meest bekende heilige.

Het project

Het project omtrent het SchavUIT-doeboek is een vernieuwende vorm van kunst- en cultuureducatie en -participatie. Gedurende het project verdiept een kinderredactie zich in de kunst en cultuur van Schiedam. Lessen worden afgewisseld met excursies naar onder andere musea, kunstateliers en erfgoed. Ook helpt de kinderredactie bij het samenstellen van het SchavUIT-doeboek, zodat deze goed aansluit bij de belevingswereld van hun leeftijdsgenoten. Het doeboek verschijnt in een oplage van 10.000 stuks en wordt uitgedeeld in de groepen 5, 6, 7 en 8 van alle basisscholen in Schiedam. Daarnaast wordt het doeboek verspreid in de omliggende gemeenten en is het onder andere verkrijgbaar bij de VVV in Schiedam.

Liduina-doeboek

Voor deze editie van het SchavUIT-doeboek vormde de plusklas van R.K. Basisschool De Vlinder de kinderredactie. Zij onderzocht de leukste kinderovertjes van Schiedam op het gebied van kunst, theater, erfgoed, boeken en film. Zij ging op onderzoek uit in Schiedam, verdiepte zich in de geschiedenis van de heilige Liduina, de Liduina Basiliek en in rituelen en tradities. Samen met parochie De Goede Herder is het leven van Liduina in een voor kinderen interessant en aantrekkelijk verhaal verwerkt, ondersteund door mooie illustraties.

En er is meer...

Tijdens het project ontstond het idee voor een heus Liduina-bakpakket, met daarin alles om zelf Liduina-koekjes te maken: koekjesmeel, een uitsteekvormpje en een leuke receptenkaart. Het pakket is onder andere te verkrijgen bij molen De Walvisch en de VVV.

We hebben kennis gemaakt met Liduina en weten nu waarom zij zo belangrijk is voor Schiedam

In de Liduina Basiliek ontdekten wij van alles over Liduina.

de kleine ambassade

eeuwse heiligen had nooit een officiële heiligverklaring ondergaan. Daarop reageerde de paus in 1634 met een herzien besluit. Een uitzondering zou worden gemaakt voor die personen die sinds mensenheugenis (in de praktijk meer dan honderd jaar terug, gerekend vanaf het decreet van de paus) als heiligen werden vereerd. Dat moest dan wel officieel worden aangetoond en vastgelegd.

Pastoor Van Leeuwen

In de tijd van de hervorming kon er geen succesvol onderzoek plaatsheb-

ben naar de vereringsgeschiedenis van Liduina. Dit kon pas in de 19e eeuw, na het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland (1853). Pastoor Van Leeuwen van de parochie Onze Lieve Vrouw Visitatie aan de Nieuwe Haven, kon via de bisschop van Haarlem, een uitgebreid onderzoek bewerkstelligen. Het resultaat daarvan werd voorgelegd aan de Congregatie der H. Riten in het Vaticaan. Deze stelde op 27 februari 1890 vast dat de vraag 'of de uitspraak, welke door de Hoogwaardigen Bisschop van Haarlem gevormd is, Rechter heeft ge-

De Kleine Ambassade, een Schiedams communicatiebureau gericht op kinderen, geeft enkele keren per jaar SchavUIT uit. Deze Uit-agenda voor kinderen kent in het eerste nummer van dit jaar het thema Liduina. Een speciale redactie van kinderen van rk basisschool De Vlinder verzorgde in samenwerking met de medewerkers van De Kleine Ambassade de inhoud van dit nummer. Ook enkele 'specialisten' met kennis van Liduina hielpen mee. Het resultaat is een spannend en mooi tijdschrift van 32 pagina's, vol met informatie over de stadsheilige van Schiedam en het themajaar. Het blad wordt in een oplage van 10.000 stuks uitgegeven en gaat in ieder geval naar alle leerlingen in de groepen 5, 6 en 7 van de Schiedams scholen. Ook scholen in Rotterdam en elders doen mee. Als u dit leest is het SchavUIT-doeboek net uit.

geven over de onheugelijke verering der voormelde Dienaresse Gods, d.w.z. over dit geval, als behorende tot de uitzonderingen, gemaakt in de decreten van Paus Urbanus VIII, kon worden bekrachtigd', bevestigend kon worden beantwoord. Dit besluit van de Congregatie der H. Riten werd door paus Leo XIII geldig verklaard en bekrachtigd op 14 maart 1890.

In dit decreet van de paus Leo XIII (1890) staat dus dat Liduina voldoet aan de voorwaarden, zoals opgesteld door paus Urbanus VIII (1634), voor een heiligenstatus. Hiermee verklaarde de paus haar niet heilig, maar bevestigde hij de reeds bestaande heiligheid van Liduina. En zij had geen heiligverklaringsproces volgens de gewone procedure meer nodig. 🍷

Ruud Poels

In gesprek met pater Leo de Jong

'Die val op het ijs was niet de

'Liduina was extreem, net als de tijd waarin ze leefde. Dat strenge vasten, die hevige pijnen, dat geteisterde lichaam. Tegelijkertijd dat verlangen naar wijsheid en barmhartigheid...' Leo de Jong maakte een studie van Liduina en komt tot verrassende conclusies. In april/mei geeft hij drie lezingen over haar.

door Lidwien Meijer

Pater Leo de Jong o.p. is geboren in 1932, in hartje Schiedam, in de Nieuwe Sluisstraat. Het gezin De Jong kerkte bij de dominicanen in de Havenkerk, en Leo werd zelf ook dominicaan. In Nijmegen studeerde hij af als kerkhistoricus, op een scriptie over de dominicanen in Schiedam. 'In 1616 kwam de eerste pater vanuit Antwerpen naar Schiedam. Huis te Poort op de Dam werd zijn schuilkerk. Door mijn studie leerde ik de stad goed kennen, al die oude straatjes, restanten van Zwart Nazareth.'

Liduina speelde een belangrijke rol in de jeugd van Leo. 'Ik denk meteen aan dat schilderij van Schmiermann. We hadden het thuis op de gang hangen. Je ziet daar Liduina geknield op de grond. Met haar handen beschermt ze Schiedam. In de verte zie je het bombardement op Rotterdam. Het klopt alleen niet dat er geen bommen op Schiedam zijn gevallen in die eerste meidagen. Toen is de Parallelweg gebombardeerd, op 10 mei al. De Duitsers moesten die ijzeren spoorbrug hebben, en het werd per ongeluk de Parallelweg. Ik was toen acht jaar en ben met een vriendje wezen kijken, dus ik wist dat het niet klopte dat schilderij.'

Door de bodem

'Ik heb als kind veel Liduinavieringen meegemaakt, het Liduin alof, de Liduinanovene,

negen avonden in de Liduinakerk. Ik was lid van het jongenskoor, we moesten dan zingen. Ook de Stille omgang heb ik meegelopen. Op zondag liep je dan van de Singel, via de Kreupelstraat en de Lange Achterweg naar de Liduinakerk. Alles in stilte. Het werd daar afgesloten met een viering. De kerken zaten stampvol in die tijd. Wij hoorden bij de Havenkerk, daar lag het accent meer op de Mariaverering. Maria zou naar Liduina gelachen hebben, werd gezegd.

De rozenknoppen gingen allemaal open...

oorzaak van haar ziekbed...'

Later heb ik ook spiritualiteit gestudeerd, me verdiept in de mystici. Ik denk te weten hoe Liduina een mystica geworden is. Aanvankelijk heeft ze zich hevig verzet tegen haar ziekte, ze kon zich niet overgeven aan haar lot. Biechtvader Jan Pot suggereerde toen dat ze haar lijden moest verbinden met het lijden van Christus. Ze wilde eerst niet, maar uiteindelijk ging ze het doen. Ze groeide toe naar een soort geestelijke vrijheid, ze zakte door de bodem. Eerst was die ziekte een opgave, toen kwam ze tot overgave, uiteindelijk kon ze al haar pijn en lijden zien als een gave. 'Al zou ik met één Weesgegroeitje genezen zijn, dan zou ik het niet bidden', moet ze hebben gezegd.

Ik heb dat in de Verenigde Staten ook meegemaakt met een aidspatiënt. 'Aids is het grootste godswonder wat mij is overkomen', kon deze uiteindelijk zeggen.' Als je door zinloosheid heen zakt, krijgt het weer zin.

Hemel en hel

Nu was er in die tijd een totaal andere opvatting over lijden en ziekte. Het was een harde tijd, die late middeleeuwen. De pest heerste, er waren heksenvervolgingen, er waren veel oorlogen, branden. In Rome ruzieden de pausen. De lijdende Christus kwam centraal te staan. Men zag in hem het eigen lijden weerspiegeld. Het was een tijd met grote contrasten. Hemel en hel werden dagelijks beleefd, want men kon ook uitbundig feesten. De cultuur was nog niet afgeschaafd. Het lijden was geaccepteerd als uitboeting van eigen kwaad en eventueel het kwaad van anderen.

Liduina was extreem, net als de tijd waarin ze leefde. Dat strenge vasten, die hevige pijnen, dat geteisterde lichaam. Tegelijkertijd dat verlangen naar wijsheid en barmhartig-

heid, wat ze al vroeg zoekt in de kerk bij de beeltenis van Maria. Ze zal daar ook de stilte hebben gezocht, denk je eens in, zo'n klein huis met acht broers. Ze was daar enig meisje tussen de ruwe mannen. Ze heeft zich niet voor niets verzet tegen pogingen haar uit te huwelijken.

Ik geloof ook niet dat die val op het ijs uiteindelijk de oorzaak is geweest van haar ziektes. Het zal de aanleiding zijn geweest, ze was al niet in orde.

De rozenknoppen

Ik denk dat ze heel wijs en lief wilde zijn, maar dat ze heel erg gestreden heeft tegen allerlei gevoelens van boosheid en haat. De lichtkant overwint uiteindelijk. Ze leerde luisteren, ze kreeg een open geest. Wat me ook fascineert: in brede kring genoot ze veel achting, niet alleen bij de gewone mensen, maar ook bij de adel, de hoge pieten van die tijd, de bisschop van Utrecht kwam op bezoek bijvoorbeeld, en bij de stadsbrand mocht het beeld van Maria waar ze in de St. Janskerk altijd naartoe gebeden had, bij haar op het kamertje staan. Een kolossale bevestiging van haar levensopdracht.

De rozenknoppen gingen allemaal open. Het is voor mij ook een voorbeeld, dat afhankelijkheid niet zinloos is, zoals men tegenwoordig vaak denkt. Mensen die lichamelijk volslagen afhankelijk zijn, kunnen toch een zinvol leven hebben, en veel betekenen voor anderen.

Er is veel uit haar leven bekend gebleven, door al die heiligenlevens. Maar die geven wel een wat vertekend beeld. Bijvoorbeeld pater Brugman heeft om haar beeld een goudbrokaten mantel geslagen en elementen uit zijn franciscaanse traditie toegevoegd. Maar als je die mantel weghaalt, dan komt er een broos, mooi beeld onder vandaan.

Pater Leo de Jong gaat drie lezingen geven over Liduina. Hoe ziet zijn drieluik eruit? Hij vertelt het zelf.

'In de eerste bijeenkomst ga ik het achtergronddecor van haar levensschetsen: die roerige tijd, wereldwijd en ook in de kleine stad Schiedam. Liduina is de voorgrond van die achtergrond.

De tweede bijeenkomst gaat over haar leven, dat zo boordevol contrasten was, net als die tijd.

De derde keer komt heiligheid ter sprake. Hoe keek haar omgeving tegen haar aan? Hoe komt het dat mensen haar heilig zijn gaan vinden? Hoe komt het dat ze bekend is gebleven tot vandaag toe?'

Plaats: St. Jan de Doper-Visitatiekerk, Nolenslaan 99.

Tijd: 17, 25 april, 1 mei

14.00 - 16.00 uur.

